

DE VITA
PEIRESKII
LIBER TERTIVS.

IN SEQUENTE anno Parisios iterato profectus est. Aduocarat enim illum Valauesius, quo tempore existimabat illa de Riantio negotia extremo iudicio definitum iri. Et contigit quidem, ut cum moras aliquo-usque traheret, iudicium interuenerit, literisque in itinere acceptis id rescierit; verum quia non tam negotiorum causa, quam amicorum conuiscendorum desiderio discesserat; idcirco noluit regredi; sed ardentius via insistens accessit Parisios, quo tempore frater erat excessurus. Is vero bono suo fato in vrbe adhuc constitit: incidit enim statim in morbum, quo fuit per integrum mensẽ eã exagitatus vehementiã, ut nisi caput carissimum aduenisset, adstitissetque, vix ab illo emergere, conualescerẽque potuisset. Cum autem mense autem Iunio restitutus fuisset valetudini pristinae, discedere tamen absque Fratre noluit, qui in

mensẽm vsque Nouembrim dilatũm voluit reditũm. 1612.
Prætextus fuit illud nuperum iudicium, quod litigiorum Riantensium non fuit penitus decretorium: nam ad cognoscendum quo iure vteretur Prouincia, audiendis Ordinũm comitiis locum interpositum fecit. Vnde quia comitia non poterant cogi absque Prorege Guisio, ipsẽque Prorex ante id tempus non erat aulã excessurus, ideò Peireskius hanc sibi metam, redeundĩque ansam præfixit. Heic nihil necesse memorare quanta cum lætitia, virtutis-que æstimatione exceperint illum Thuanus, Campinius, Roissius, Faber, aliĩque amici, & insignes viri, quorum iam antè meminimus, quĩque illum facie, vel famã iam nõrant. Nihil recensere officia, quibus literatos plerosque deuinxit, non modò qui erant in vrbe, cuiusmodi fuẽre, præter superiũs memoratos, Ioannes Sauaro, Carolus Labbeus, & alij; sed etiam qui alibi gentium, vt in cæteris Galliaẽ ciuitatibus, in Italia, Anglia, ac Belgio. Attexere præstat, cum nullum intermiserit studium promouendi artẽs ingenuas, spectabilem præsertim fuisse quam curam continentem gessit obseruandi cœlestia, de-que iis corã edisserendi cum viris Mathematicis, bonarũque rerum studiosis. Factum est quippe, vt nemo meliũs Phænomena noua calleret, quòd nemo ardentius, & constantius in iis cognoscendis operam posuisset. Heinc habitum propè miraculo fuit, quòd distractus tot aliis curis, consequi potuisset notitiam adeò exquisitam huiusmodi rerum. Quippe non de ipsis Phænomenis solũm, sed de

1612. confectioe etiam, vsûque Telescopij multa declarauit; eaque occasione plerumque ducere secum solitus est, qui tam fabricæ Organi, quàm rationis vtendi inspectores forent. Heic referendum, cum operam circa Mediceos Planetas nauaret, adnotasse eum aliquid, quod, quibus ista curæ sunt, non fuerit fortassis ingratum. Attendit videlicet Iouem transiisse Cordi leonis ad Boream, non multum ante vesperam diei Iunij trigessimæ, & Venerem corniculatam transiisse adhuc magis ad Boream, inter eam vesperam, & consequentem primæ Iulij; qua etiam nonnihil coniunctionem cum Ioue prætergressa fuit: eum & Luna tunc, omnibus borealior, ipsi eidem Cordi leonis instaret proximè coniuncta. Sic Eclipses duas obseruauit, alteram Lunæ, alteram Solis. Et de Lunari quidem, quæ contigit die Maij decimaquarta, retulit in schedas obstitisse nubeis, ne adnotaret aliud, quàm Eclipsin cœptam, & ad quadrantem propè diametri promotam, cum vrba horologia variè pulsarent horam nonam, ipseque in automato haberet nonam, ac semissem; promotam verò ultra trientem, & ad semidiametrum penè, dum ex vrbanis haberetur nona, cum semisse, ex proprio verò decima. At paullò exquisitiùs circa Solarem, quæ eiusdem mensis die trigesima accidit, scripsit se obseruasse Solem fuisse iam factum, qualis est Luna ad dichotomiam proximè accedens, cum iuxta vrba horologia foret hora nona (matutina nempe) ac triens. Deinceps quoque horâ decimâ cum triente, semisse, ac besse, visam increuisse Eclipsin; at

horâ vndecimâ iam imminui cœptam, & ad cen- 1612.
trum Solis reductam. Horâ vndecimâ cum besse,
vix superfuisse digitum: denique horâ duodecimâ,
minùs sexta parte, Eclipsin desuisse. Quæ comme-
moro, vt intelligas diligentiam saltem in eo non
potuisse desiderari. Et expetiisset quidem postea
obseruata fuisse omnia scrupulosiùs: sed satis tamen
peractum duxit, vt summa cum lætitia obseruatio-
nem compararet cum Romana quadam Lunaris
Eclipseos, quam Ioannes Remus Quietanus clarus
Medicus, & Mathematicus retulit; & cum Hafniensi
duplici, seu vtriusque Eclipseos, quam celebris vir
Christianus Seuerinus Longomontanus, Tychonis
Brahei quondam adiutor, descripsit. Prodiit per hæc
tempora liber Italicè scriptus, titulo Squirinij, quo
libertas Veneta ab ipsis Reipublicæ fundamentis
fuit discussa. Is, quia visus est continere eximiam
quandam Imperij, Gotthorùmque Regum Historiæ
notitiam, idcirco statim creditus fuit (quæ etiam-
num est multorum persuasio) Peireskium habere
auctorem. Enimvero testari licet nihil tale ipsi ve-
nisse in mentem. Quin potius sic semper reueritus
fuit Reipublicæ maiestatem, quosque in illa amicos
habuit, vt ad præstandum obsequium potius, quam
ad contumeliam fuerit comparatus. Ac non disqui-
ro quidem an auctor huiusce libri fuerit Antonius
Albizius, nobilis ille Florentinus, qui Christiano-
rum Principum Stemmata ediderat ante duos an-
nos, vt nonnullis persuasum est; an, vt videtur ve-
rosimiliu, insignis ille Marcus Velferus, cuius sæ-

1612.

piùs meminimus, ob consummatam eruditionem, propensionemque singularem erga domum Austriacam. Addo duntaxat, immeritò videri quosdam suspicatos tam Gualdum, quàm Pignorium, aut contulisse operas in eo opere conscribendo, aut communicasse cum Peireskio quos digereret commentarios. Ii fuère enim magis ingenui, patriæque suæ magis amantes, quàm vt ea impietatis labe commaculari voluerint. Vtcumque sit, Peireskio certè nihil simile vnquam cogitauit. Parisiis potrò discessurus, ac vale iam amicis dicens, recepit, inter cætera, se ad Mericum Vicum, hieme ingruente, transmissurum par Phœnicopterorum. Subierat quippe earum auium enutriendarum desiderium, non ob pulchritudinem modò alarum rubore flammantium, (vnde nostrates *Flammantem* vocant) óbque proceritatem crurum, & colli, cuius causâ à Iuuenale Phœnicopterus Ingens dicitur; sed præsertim ob speciem victus, quo Peireskio quasdam apud Varium educatas commemorabat. Referebat enim illas noctu potiùs, quàm interdiù capere cibum (qui ferè illis parabatur ex pane aqua madefacto:) præsentire frigus aduentans, ac tum ad ignem accedere, pedibùsque etiam interdum cremari; dolente pedum altero, illius vice vti rostro, ipsóque, & altero pede alternando incedere: dormire erectas in alterum pedem, reliquo in ventrem, plumásque subducto; parci esse somni, aliáque similia. In ipso discessu summoperè doluit eripi sibi extremo morbo amantissimum sui Nicolaum Fabrum, qui non mul-

eos ante dies commendârat apud Regem egregium 1612.
virum Thomam Billonum operosissima illa sua, ac
fœlicitatis miræ Anagrammata oblaturum. In itine-
re diuexatus est magna urinæ difficultate. Postquàm
rediit, nulla res æquè eum affecit, ac iniuria Vario à Se-
natorum vno illata, tum ante Natalitia, tum initio al- 1613.
terius anni; cuius proinde toto decursu vix à latere
ipfius discessit, nisi quo octiduo graui morbo labo-
rauit sub finem Aprilis. Rediit interea Frater Pari-
sios, ipseque per illum varia munera ad amicos de-
dit. Misit quoque multa in Italiam ad Paschalinum,
Benedictum, alios, quibuscum varia edisseruit, & ex
quibus aliqua pro amicis aliis vicissim expetiit. Hos
inter fuit Casaubonus, itémque Henricus Polanius
Monetalis Ex-præfectus, qui postulârat tum varios
libros operâ ipsius in Italia inuestigandos, tum pon-
dera antiqua varia, aut institutam certè ipsorum
cum Parisiensi comparisonem. Scribens aliunde
Parisiis, nihil æquè fategit, ac Hannibalem Fabro-
rum Iuris professione clarum, & meliorum litera-
rum studio cum primis insignem, facere tam apud
Thuanum, quàm apud cæteros amicos, quibus il-
lius eruditio iam innotuerat, commendatum. Ad
eruditos alios quod spectat, Edens non multò pòst
Sirmondus in Sidonium Apollinarem Notas, consti-
tutionem retulit, quam Cusanus esse Constantini
Magni, Scaliger Constantini Tyranni opinati fue-
rant; Peireskius verò docuit, ex Codice Arelatensi,
fuisse potiùs Honorij, & Theodosij Augustorum,
scriptam scilicet ad Agricolam Præfectum Galliarum.

1613. de agendo singulis annis Arelate septem Prouinciarum conuentu. Deinde Iacobus Fontanus nuncupans illi Commentarios in Aphorismos Hippocratis, hisce verbis inscriptos voluit, *Hunc vero, quem in hoc opusculo condendo insumpsi laborem, tuo fauore relictum in lucem prodire exopto, qui virtutum, & scientiarum omnium cumulo coruscans, fugabis omnia omnium obrectatorum conuitia, efficiésque ut hoc opus medicinae studiosis utile, sit omnibus futurum iucundum; cum ita his non tantum placeas, sed etiam reliquis omnibus, qui literarum studiis incumbunt, ut nullam sibi ipsis propriam virtutem esse putent, nisi tibi testatam, & acceptam intelligant.* Dicatum quoque, editumque eodem tempore fuit opus à memorato supra Taxillo, continens Iudicium de ea noua Stella, quæ colluxerat ante nouem annos. Verum Peireskius neque consilium, neque iudicium probare potuit; quòd ille aduersus meliores auctores, etiam à se communicatos, argumentaretur Stellam sublunarem, ac suprema aëris regione non superiorem. Nimirum ferre non poterat, ut obseruationibus, demonstrationibusque refragantibus, quærentur argutiæ, quibus opiniones in scholis inueteratæ stabilirentur; tanquam docere nihil dies posset, neque experimenta forent ratiociniis ymbratilibus præferenda. Quocircà eodem tempore collaudauit Pacij candorem, qui rogatus sententiam ferre de Solaribus Maculis Telescopio iam obseruatis, ad deliberandum tempus petiit, conturbatum se asserens, & ex obseruationibus nouis hypotheseis nouas constituendas sentiens. Sub idem
tempus

tempus rumor percrebuit de Giganteis ossibus, quæ 1613.
in Delphinatu reperta Rex imperavit ad se transmitti.
Ferebant enim detectum fuisse in fabuloso quodam
loco, non longè ab ipso confluyente Rhodanum in-
ter, & Isaram, sepulcrum lateritium, triginta lon-
gum pedibus, latum duodecim, altum octo, cum
superposito lapide, in quo hæc inscriptio, THEV-
TOBOCHVS REX. Addebant, sepulchro aperto,
apparuisse intus Skeleton humanum, longum pedes
viginti quinque, cum semisse; latum ad humeros,
seu scapulas decem; profundum ad thoracem quin-
que. Cranium observatum fuisse quinque pedum se-
cundum longitudinem; secundum verò ambitum,
decem. Spectato prodigio per integrum diem, cæte-
ra quidem ossa abiisse in cineres; at superfuisse, quæ
translata nemo non vidisset Parisiis, partem maxillæ
inferioris, vertebrae duas, portiones costæ, humeri,
femoris, alterum femur, tibiam, astragalum, calca-
neum; præter non transmissa aliquot fragmenta, ac
nominatim femoris, itémque duos dentes. Memo-
rabant etiam reperta argentea numismata, numero
circiter quinquaginta, cum effigie Marij, & in aver-
sa parte literis MA, nominis ipsius initialibus; vn-
de & confirmatum volebant sepultum illeic Theu-
tobochum Theutonum Regem à Mario devictum,
virum tantæ proceritatis, vt Auctores meminerint
fuisse trophæis eminentiorem, & quaternos, senos-
que equos transilire solitum, aliâque id genus. Por-
rò vt Peireskius rem vertit in dubium; ita expendit
quidnam potuisset fabulæ locum facere, idque præ-

T

1613. fertim, ex quo libellum à Nicolao Habigoto Parisiensi Chirurgo ea de re conscriptum pellegit. Ac non hæsit quidem, quin ossa in ea regione detecta fuissent: concessit posse alicuius vetustioris Gigantis esse; at cuius esse perhibebantur, in animum nunquam induxit. Nam primùm quidem, neque Theutobochus, neque illius subditi latinam linguam usurpârunt, vt excitato tumulto inscriberetur Latina vox; neque Romani, si pro sua illa hostili pietate monumentum condidissent, illud extruxissent ex lateribus (signinum certè opus non fuisset, quale ad sepulchra tunc vsui non erat) sed potiùs, nisi ex marmore, saltem ex alio lapide, in quo & suæ victoriæ, & pietatis aduersum hosteis insculptæ notæ relinquerentur: cùm aliunde locum delecturi fuissent, nisi sublimem, aut faxeum; saltem non ita arenosum, atque lubricum, cuiusmodi is fuerat; ne facilè obrui, aut subuerti posset. Mirabatur etiam neque asseruatum, ostensùmque fuisse inscriptum illum Lapidem, qui Parisios sanè fuerat transferendus; neque sepulcrum relictum fuisse vel intemeratum, vel cum insignibus vestigiis; vt Dominus illius loci propagandæ ossium Giganteorum famæ curiosus, videbatur cordi habere debuisse. Suspicionem adaugebat, quòd acceptæ Cranij dimensiones perhiberentur, cùm id nimirùm solidum, nec cinereum existeret; & tam citò tamen, aliis ossibus superstitibus, exsolutum fuisset. Videbantur enim fabulæ auctores subueriti fuisse, ne ex accurata eius inspectione comparationeque cum humano cranio posset veritas fœlicius

exquiri. Ad Numismata quod spectaret, dicebat illas 1613.
litteras designasse non MARIUM, cuius prænomen C.
non fuisset omisſum, neque integrum nomen MA-
RIVS Romanorum more exprimi neglectum; ſed
potiùs MAſſiliam, tum Rempublicam, cuius, vt ci-
uitatis Græcæ, ea numiſmatum argenteorum forma
erat propria, non ipſorum Romanorum. Quoniam
verò à paucis annis, neque longè ab eo loco reperta
complura huiuſmodi numiſmata fuerant, ipſeque
nonnulla ab illuſtri Frereo, cuius eſt ſuperiùs facta
mentio, habuerat; eam ob cauſſam ſubdubitauit,
num callidè, vt tempora, ita loca forent confuſa.
Quòd Theutobochus verò legatur fuiſſe Trophæis
procerior, arguere id quidem, fuiſſe illum altitudi-
nis decem, duodecimve pedum noſtrorum vulga-
rium, cuiuſmodi erant trophæa, quæ in ouationi-
bus, ac triumphis geſtabantur (idque computata
geſtantium, brachiorumque elatorum altitudine)
cuiuſque modi etiam Heroum exhibebatur ſtatura
(ad humanam nempe communem ſeſqui altera) non
verò pedum viginti quinque. Sed neque id, quod
legitur de Equis quaternis, ſenſque, ita eſſe intel-
ligendum, quaſi diſtentis cruribus ipſos vnà comple-
cteretur: ſed potiùs, quòd moris haberet ex vno tran-
ſire in alium; hoc eſt, mutare ſæpius equum, tam-
quam breui ſpatio pondere laſſatum. Argumento
eſſe, quòd Florus (à quo id ſcriptum) prodidit illum
quaternos, ſenſque equos tranſilire ſolitum, vix
vnum, cum fugeret, aſcendiſſe; quaſi indicetur non
vnà deductam equorum multitudinem, vt deduci

1613. moris erat. Denique plura edifferebat & de loco victoriae, & de triumpho, cuius pars, seu spectaculum Theutobochus fuit, & de nonnullis aliis rebus, quibus euulgato rumori habita fides eleuaretur. Obtinuit etiam postremis annis aliquot fragmenta huiusmodi ossium: sed ex illorum inspectione confirmatus magis in sententia fuit, ratus tum demum grandia ossa, quae effossis saepe sepulcris miramur, esse Elephantina; quasi belluarum Domini illa cara habuerint, aut fortè etiam posteritati illudere uoluerint ex ea sepeliendorum cura. Opinatus est etiam, commonstrari interdum ossa, quae effossa fuerint ex arenis, aliisque locis, ubi casu quodam fuerint obruta; cum reperire vix liceat virum aliquem fide dignum, qui sepulcra fabrefacta oculis suis conspexerit, fidesque penes illos sit, qui diuendunt, monstrant, aut se inuenisse, eruisseque profitentur. Heinc optauit saepius virum aliquem tam falli, quam fallere nescium, in Siciliam nauigare, explorareque quae effossa non procul Panormo Gigantum ossa perhibentur, ac specialiter Crania. Sperauit enim fieri posse, ut is vteretur ingenua illa voce Suetonij, esse Capreis immanium belluarum, ferarumque membra praegrandia, quae dicuntur Gigantum ossa. Sed haec iam nimis. Sequutus annus feralis fuit amicorum illustrium morte. Accepit enim ex literis Aprili mense à Gualdo scriptis, obiisse & Contarenum Procuratorem Venetiis, & Laelium Paschalinum Romae, & Veronae Nichezolan. Accepit etiam postmodum obiisse Augustae optimum Velferum, die Iunij vige-
- 1614.

fima quarta ; quo etiam proximè tempore Casaubo- 1614.
nus mortuus in Anglia. Quin ipse quoque literis ad
Natalitium Benedictum mense Maio scriptis memi-
nit Ducis Arschotani, tanquam antè demortui. Me-
minit aliàs, vt vita functi Heidelbergæ, Marquardi
Freheri Iurisconsulti, & Historici, cuius amicitiam
Velferus parârat. Nescio an alij fuerint ; sed numera-
re solebat annum ab alio ferali quintum, crepto-
rum nempe sibi capitum carissimorum iacturâ, nu-
meróque infauitissimum. Addebat sibi solatio fuisse,
quòd inire intereà amicitiam licuerit cum aliis viris
oppidò magnis. Vnus fuit Ioannes Franciscus Vi-
dius à Balneo, Patracensis Archiepiscopus, & per ea
tempora Auenionensis Vicelegatus. Singularis enim
deinceps necessitudo intercessit, seu donec ille Aue-
nionem degit ; seu cum est versatus perillustis Nun-
cius tam apud Principes Belgarum, quàm apud Re-
gem Christianissimum ; seu postquàm factus est Car-
dinalis raræ, & spectatæ virtutis. Alius fuit Franciscus
Sauarius Breuius, qui diu fuerat Orator Regius ad
portam Ottomanicam, quique tum Roma rediens,
vere nouo fuit Aquis-Sextiis ; ac secum habuit Ga-
brielem Sionitam ex Maronitis Libani montis, lin-
guarum Orientalium interpretatione iam clarum,
quicum etiam Peireskius amicitiam contrahere, por-
róque excolere suauissimum habuit. Alius rursùm
fuit Guillelmus Catellus, eximium Senatus Tolosa-
ni lumen, quicum multa communicauit, seu ad spe-
cialem Comitum Tolosanorum historiam, seu vni-
uersè ad Occitaniæ commentarios spectantia ; quod

1614. ipse etiam testatus alicubi est, Peireskium *virum doctissimum, curiosissimumque* appellans. Infœlicitas alia, quæ illum eodem anno exercuit, morbus fuit gravissimus, qui totos duos menses sic Patrem afflixit, ut ipse, pro amore feruentissimo, vix unquam ab illius lecto, cubiculove recesserit. Allevamento interea fuit, quod rara nonnulla accepit ex Belgio, ac speciatim iconem Iacobi Metij Telescopiorum inventoris, quam procuravit Winghemius; quod obtinuit etiam Arelate expressam e marmore novem Musarum effigiem; & Monspelio aliam duarum Musarum cum Homero in medio, & inscriptione O M H P... & aliqua alia, quæ statim cum variis numismatibus ad Natalitium Benedictum misit. Succidit etiam aliquas horas, quas lectioni cum destinasset, insumere præsertim voluit pellegendæ, expendendæque Prouinciali Historiæ, quam tum edidit Cæsar Nostradamus. Ut verbum autem adiiciam de illius examine, non prorsus quidem probavit stylum magna parte poëticum: non etiam fidem habitam commentariis nescio quibus, aduersus quos authentica quædam monumenta extarent: non aliquos metachronismos, & annorum initia Kalendis Ianuarij constanter tributa, cum potius ad Incarnationis Dominicæ diem spectarent: non antiquam nobilitatem nouis hominibus quæsitam, antiquis verò familiis ereptam, aut præteritam; non aliqua id genus alia. Verùm cum ista excusaret, quod Author omnia peruidere non potis, fidei alienæ steteret; commendauit pium consilium, laborémque sanè

ingentem; & candorem plurimi fecit, quo ille ma-
luit Comitum Prouinciæ seriem à Gilberto inci- 1614.
pere, de quo indubia fide constat; quàm à Bosone
illo, de quo, eiusque ad Gibertum vsque successo-
ribus adeò sunt variantes sententiæ. Prætereo autem
vt Peireskius etiam ipsi caligini ex ipsa fide instru-
mentorum, actorumve authenticorum adferre lu-
cem studuerit. Adnotauit enim Rothboldo, qui
ante annum millesimum fuit, successisse non modò
Bosonem (de cuius progenie nihil, præter Rothbol-
dum filium, comperit) sed alium etiam filium no-
mine Willelmum, qui ipse filium cognominem, &
vnà cum Gauzfredo fratre Comitem reliquerit. Suc-
cessisse illi Bertramnum, qui partim cum Gauzfredo
patruo, partim cum patruale Willelmo regnâ-
rit. Bertramno natum alium Willelmum, aliúmque
Gauzfredum, qui Comes etiam fuerit. Et probabile
quidem esse fuisse Gilbertum Willelmi filium; sed
ad id statuendum non suppetere instrumenta, cum
etiam Franciscus Claperius Odonem interiiciat.
Quanquam de isto Odone hæsit, quem ille regnaf-
se scribit ab anno supra millesimum trigesimo no-
no, ad vsque nonagesimum: cum annis interme-
diis, vt quadragesimo secundo, sexagesimo tertio,
& aliis regnasse Willelmum, Gauzfredúmque com-
perisset; & anno etiam nonagesimo præter Gilber-
tum, fuisse vnà Comitem Prouinciæ Raymundum
Sancti Ægidij, qui fuerit fortè filius Gauzfredi. Præ-
tereo quoque, vt deinceps plurima obseruauerit, in-
quibus tam Claperius, quàm Nostradamus sint hal-

1614. lucinati. Illi enim, exempli gratiâ, fecere Gilberti, & Tiburgidis filiam, non modo Dulciam, quæ Raymundo Barcinonis Comiti nupsit: verum etiam Phaitidem, quæ Ildefonso Comiti Tolosæ; vt hac ratione Prouincia inter Raymundum, & Ildefonsum fuerit diuisa, anno, vt suprâ attigimus, centesimo vigesimo quinto; cum tamen Phaitis fuerit potius filia Raymundi Sancti Ægidij, Comitissæque Aluiræ; adeo vt diuisione illa idcirco minor pars Prouinciæ Phaitidi obuenerit, quod compensatio fuerit facta cum Ruthenensi, ac Gualdensi Comitibus, quos Dulcia ex Matre Tiburgide tulerat. Fecere illi rursus ex Dulcia progenitum alium Gilbertum, & ex hoc Gilberto Stephanitidem, quæ nupsit Raymundo Baulcio; cum is tamen Gilbertus secundus nullus fuerit, & Stephanitis fuerit non ipsius filia, sed Gilberti illius primi, atque vnici, ac soror proinde, & non neptis Dulciæ, licet non ex Tiburgide, sed ex vxore alia, seu Geriberga, seu Francisca. Plura memorare importunum foret: cum hæc attigisse sufficiat, ad designandum studium, quod Peireskius interposuit tum amicorum casibus, tum paternæ infirmitati. Parum porrò abest, quin ad eundem annum referendus sit sæuissimus morbus, quo conflictatus ipsemet fuit. Videlicet mense Nouembri Rocca-brunam profectus est, oppidum prope Forum Iulij, vnum ex eorum numero, quæ soluendo æri alieno imparia, ipsum fundis redimebant, instituta speciali Classe Disceptatorum, & Iudicum, quibus Peireskius erat conscriptus. Et quoniam

niam

niam constituerat non priùs in urbem redire, quàm 1614.
 perfecta essent præscripta negotia; ideò postulavit
 licentiam perseverandi à Vario, qui literis variis amo-
 re plenissimis se illius absentiam ferre grauter te-
 stabatur. Postulavit etiam à Patre, qui inuitârat il-
 lum ad nuptias Susannæ sororis, à memorato Segui-
 ranno in vxorem ductæ, sequente Ianuario. Ac in- 1615.
 terfuisset quidem lubens, absente præsertim Valaue-
 sio, quem Nobilis Prouinciæ ordo ad generalia
 Franciæ Comitia, Rege iam maiore quatuordecim
 annis, Parisios destinauerat: sed valetudini consu-
 lens abstinendum duxit ab itinere, illa præsertim
 tempestate. Ad morbum autem vt veniam, regre-
 diebatur sub vesperam Kalendarum Februarij ex
 peruetustis nescio quibus monumentis interuisen-
 dis, cum animaduertit atram nubem ex hiemali ortu
 sensim procedentem; monitûsque vt maturaret, vix
 maturè satis peruenit ad oppidum. Exhalabat illa
 fœtorem propè intolerabilem; adeò vt coniecirit
 exortam fuisse ex Strongyle, cæterisque Vulcaniis,
 quarum fuissent igne commota, perturbatâque in-
 teranea. Eadem paullò pòst, & nocte sequente eam
 effudit grandinis copiam, quæ die altera libertatem
 incedendi præcluserit, nisi quâ priùs egeretur. Die
 tertia supercidit nix, quæ totam Prouinciam ita oc-
 cupauit, vt meminerim me tum ex hac vrbe pergen-
 tem Aquas-Sextias, fuisse treis dies totos ad Vallem-
 folam detentum; tantâ scilicet eius copiâ itinera ob-
 ruta erant. Cæterum Peireskius ex eo tempore in-
 fandis fuit doloribus vniuerso propè corpore cor-

1615. reptus; sed ad dorsum potissimum, secundum seriem vertebrarum. Heinc neque lecto decumbere, neque federe ad cathedram, neque pedibus consistere potuit. Durabat solum aliquantisper, cum duo famuli sese heinc inde supponerent, sustentantesque humeris, ad incedendum adiutarent. Non postremus vero ex vigiliis penè continentibus labor; adeò in somnum erat proclivis, adeò, quocumque statu esset, doloribus excitabatur. Translatus Aquas-Sextias, vix quidquam melius habuit reliquo anni decursu toto. Caput illi totum nudatum, eoque casu effectum est, ut pro capillis densis, rigidisque, quos eò usque habuerat (sentiebat nempè inter mirandum, hærescendumque ipsos attolli, ac pileum etiam subuehere) rariore simul, ac molliore, & suborti fuerint, & deinceps perseverarint. Et iam quidem accedente vere anni millesimi sexcentissimi decimi sexti conualescere videbatur, cum superuenere hæmorrhoides, quibus fuit acerbè vexatus. Non morbus tamen sic discruciauit, ac obstaculum propemodum factum, ne exhiberet Varius, quod destinauerat obsequium. Quippe Varius iam aliquoties à Rege vocatus, ut Nomophylaciæ, sacroque Sigillo præesset, tum demùm in Aulam discessurus erat; ac iam tota Prouincia, ut abeuntem velut parentem prosequeretur lacrymis, Aquas-Sextias conuenerat, cum morbus ille visus est solum Peireskium remoraturus. Laborabat porrò decimum iam diem, cum Varius illum inuisens, & valere iussit, & clauim, curamque librorum, ac cimeliorum concredidit. Ipse autem lecto
- 1616.

confurgens, & aliquo vsque comitari lecticâ volens, 1616.
tentavit primùm, si vel tantillum equitationis pa-
tiens foret. Rem semel expertus, eam sibi paullatim
virium accessionem sensit fieri, vt vix pauca millia-
ria cogitare initio ausus, totum denique iter confi-
cere par fuerit. Nihil hîc opus commemorare quan-
to cum applausu à Rege, ac Regina Matre, & à viris
Principibus, magnatibus, omnibûsque bonis exce-
ptus fuerit Varius; quàm generosè protestatus, sa-
cramentum præstiterit Regij Sigilli dispensandi; qua
deinceps constantia, integritatêque defunctus fuerit
eo munere. Consentaneum solùm dicere Peireskium
fuisse ipsi semper summas inter curas magnum leni-
mentum; & quemadmodum cætera, sic specialiter
adnotasse, descripsissêque quicquid illi memorabile
accidit. Proximum proinde delegit hospitium, vt
(quod solebat Aquis-Sextiis) posset cum ipso sin-
gulis diebus & leuiore illa cœna comessari, & supre-
mis illis horis, quibus ferè solis vacabat, congrèdi
familiariter. Consentaneum quoque referre Peires-
kium eam sibi legem edixisse, vt nullam vnquam
Vario commendaret causam, nisi virorum litera-
torum. Id etiam in Prouincia perquàm rigidè ob-
seruârat, veritus semper ne foret viro, sui licèt aman-
tissimo, importunus. Exceptos autem semper voluit
benè merentis de literis, ingenuisq; artibus viros;
tum quia sibi temperare illorum ergò non poterat;
tum quia nôrat Varij genium, qui vt erat æqui ser-
uantissimus, ita non ferebat cultores Musarum an-
fractibus illis forensium contestationum distineri.

1616. Heinc patens, magnúmque asylum literatis omnibus fuit; quandò ad ipsum concurrerunt quotquot in Aula, ac præsertim referenda ad Varium habuère negotia; nemóque vnquam abiit, cuius patrocini-um non fuerit ab eo cum alacritate susceptum. Qui primus est statim initio sollicitudinem illius expertus, fuit memoratus Ioannes Barclaius, qui post editum de summo Pontifice opus, nec iam solitá apud Regem, suosque pollens gratiá; quam primúm accepit Peireskium accessisse Parisios, subduxit sese ex Anglia, & in amici sinum prorepfit. Ipse verò non modò illum excepit perhumaniter; sed egit etiam vt Varius complecteretur, tuereturque. Discessuro Romam, literis præiuit ad amicos omnes in itinere, effecitque vt varia exhiberentur officia; ac Massiliæ præsertim, à sibi affine Balthasare Viassio, inter Latinos Poëtas huiusce æui celebri, qui illum per aliquot dies detinuit, ac fouit, & apparato nauigio rebus necessariis instructum dimisit. Prætereo fuisse Peireskio sollicitudinem non minorem circa Barclaij vxorem, filium, & Io. Ludouicum Debonærum vxoris germanum, cùm quarto post anno profecti Romam ad illum sunt. Quod etiam statim in bonarum literarum gratiam peregit, fuit editio Inscriptionis, quâ Romæ effossâ ad portam Capenam, continebatur elogium Lucij Scipionis Barbati filij, ob Corsicanam expeditionem. Quippe non prius ab Aleandro, & Pignorio exemplum habuit, quàm laborauit non leuiter, vt quantum posset, illustraretur. Existimauit enim vix vllam an-

tiquiorem ostendi posse, aut aliam formâ characterum vetustiore existere; constructionem Grammaticam à vulgari quidem abhorrere, at sæcula tamen prisca sapere; denique edoceri res, ignotas alioquin mansuras; ut quò referri deberet illud ex Ouidio inexploratum,

Te quoque, Tempestas, meritam delubra fatemur,

Cùm penè est Corsis obruta classis aquis.

Inscriptio enim sic habuit, HONC. OINO. PLOIRVME. COSENTIONT. R. DVONORO. OPTVMO. FVISE VIRO. LVCION. SCIPIONE. FILIOS BARBATI. CONSOL. CENSOR. AIDILIS. HIC FVET. A. HEC CEPIT. CORSICA. ALERIAQVE. VRBE. DEDET. TEMPESTATEBVS.

AIDE. MERETO. Itaque cùm ipsi maximè placuisset illa Sirmondi interpretatio, qua probatum est Inscriptionem hanc esse anni ab vrbe condita CCCC. XCIII. Sicque anno solùm posteriorem inscriptione Duilliana, siue columnæ Rostratæ, habita hùc vsque pro omnium vetustissima; idque præter explanationem orthographiæ, phraseos, rerumque in ea contentarum; ita nimirum legendum censuit,

H VNC VNVM PLVRIMI CONSENTIVNT ROMÆ BONORVM, OPTIMVM FVISSE VIRVM, LVCIVM SCIPIONEM. FILIVS BARBATI, CONSVL, CENSOR, ÆDILIS HIC FVIT. HIC CEPIT CORSICAM, ALERIAMQVE VRBEM; DEDIT TEMPESTATIBVS ÆDEM MERITO: idcò ipsam quoque edi procuravit, sed tacito tamen nomine Sirmondi, quòd ille,

1616. præ modestia, referre eam laudem noluisse. Enimvero illius nomen Peireskius non reticuit; cum misitatis quoquoersum exemplaribus, literas ad amicos dedit. Heinc mentionem fecit ipsius Seldenus erudito illo de DI s Syris opere; inscriptionem secum communicatam dicens à Cottono, cum is habuisset, è Gallis, inquit, à *Nicolao Fabricio Petrischio, viro & genere, & eruditione clarissimo*. Itémque mox antè nominatus Aleander, qui editione Romæ iterata, & additamento facto, respondit ad difficultates deinceps obiectas. Cum porrò, inter cætera, mirum videretur mentionem nullam eius triumphis, quem Scipio egit, fieri; subditum ab Aleandro est, *Vir sanè perspicacissimus, ac literatorum non minùs, quàm literarum amans Nicolaus Fabricius Peireschi Dominus, desiderari meritò suspicatur alteram L. Scipionis Inscriptionem huic nostræ geminam. Grandi enim mole sepulcra apud veteres exædificabantur; neque existimare absurdum est, ab uno quidem latere hoc elogium, ab alio marmoritidem fuisse aliud, in quo triumphus memoraretur, et atque, & dies obitus, &c.* Hæc, & id genus alia moliebatur Peireskius, cum à Vario, Nouembri mense, Sigillum repetitum est, perillustrisque ille vir fuit in priuatam assertus vitam. Peireskius porrò, qui in eo, non tam splendorem muneris, quàm eminentiam virtutis spectabat, noluit vnquam deserere; indignum ducens facinus, si qui perstitisset in prospera, recederet in aduersa fortuna. Quanquam testari de viro solebat, duxisse illum semper hunc casum non infœlicem, infœustumque, sed fortunatissimum; vt

quo solo posset exoptatam diù tranquillitatem ad- 1616.
pisci. Quare & magna alacritate restituisse depofi-
tum ; & redeuntem ex Regia , voluisse paullò vbe-
riùs vnà cum Malherbio , ipfòque Peireskio (tan-
quam negotiis nihil iam interturbantibus) cœnare ;
& feceffu facto , placidiffimè , iucundiffimèque cum
libris , amicis , eruditis viris , conuerfatum fuiffe. Fuê-
re per id tempus Riantienfia negotia Parisiis Tolo-
fam translata ; fraterque Valaefius sub anni fe- 1617.
quentis initium eam in vrbem profectus eft. Tametsi
verò ipfe quoque illeic defiderabatur , plurimùmque
fuâ præfentiâ expectabatur profuturus : attamen ad-
duci non potuit , vt , quantumcumque negotia peri-
clitarentur , dimitteret virum. Nec verò putes illum
proptereâ rei literariæ dimiffiffe curam. Siquidem in-
numeram propè librorum multitudinem ad erudi-
tos partim vlrò , partim requisitus quoquouerfum
miffit ; vti in Italiam , ad Pignorium , Aleandrùm-
que , & ad Scipionem Cobellutium , tum primum
purpurâ donatum , renuntiatùmve Cardinalem , titu-
lo Sanctæ Sufannæ ; cui eft quoque non multò pòft
Vaticanæ Bibliothecæ gratulatus custodiam. In An-
gliam verò ad Camdenum , Seldenùmque , & alios,
qui ipfum seriò interpellârunt , ne literatæ hominum
nationi inuideret diutiùs eruditas fuas in Nummos
antiquos , & in Galliam Narbonenfem obferuatio-
nes. In Hollandiam autem , cùm ad cæteros , tum
potiffimùm ad Thomam Erpenium , Arabicæ lin-
guæ Professore celebrem ; adiecit verò libris , li-
terifque Arabicos nummos , in quorum interpreta-

1617. tione minùs comperta adiutaretur. Prætereo vt vicissim multa expetita acceperit; vt ab Aleandro, modulum Congij Farnesiani, cum literis, quibus ille scripsit reuocasse se ad examen aquam Tiberinam, fontanam, & alias; ac post multiplicem comparisonem, discrepantiam in pondere reperire nullam potuisse. A Nicolao Alemanno Vaticanæ Bibliothecæ ante annum præfecto, notitiam Poëtarum Prouincialium. Ab Andrea Bruggioto, supplementum Indicis MSS. Græcorum, qui in eadem adseruantur. A Pignorio, breuiarium vitæ, ac tempus, quo obierat Ludouicus ille Cornarus, qui sibi sua sobrietate adeò longæuam, viuidamque senectutem effecerat: scripsit enim sepultum Paduæ; postridie Nonas Maias, anno supra millesimum quingentesimo sexagesimo sexto. A Iacobo Colio, librum, cum excusatione, quòd non alia illustratione ipsius nomen expressisset, quàm appellando *Nobilissimum Gallum*. A Sandero, elogia; à Ioanne Meurfio, varios eius fœtus; à Willerio, genealogica; à Winghemio, botanica, & ab aliis alia. Cœpit etiam ex hoc tempore apparare Notas in Kalendarium Constantinianum, quod post annos septemdecim Ægidius Bucherus Societatis IESV transtulit totum in commentarium Canonis Paschalis Victoriani, à pagina nempe ducentesima trigesima sexta, ad vsque ducentesimam octogesimam octauam. Et non requiro quidem modum, quo obtentæ schedæ, & cum viro eximiè bono, eruditòque communicatæ: hoc solùm moneo, illas aliunde non fuisse exscriptas,

ptas, quàm ex perraro Codice, qui Peireskij fuit, 1617. ac etiamnum in illius Bibliotheca asseruatur. Egit autem multis de eo tam cum Aleandro, quàm cum aliis plerisque eruditis viris, qui ipsius euulgationem summoperè desiderânt; quoniam thesaurus visus est ingens, corrigendis fastis, emendandæque tam sacrae, quàm prophanæ Chronologiæ. Exempli enim gratiâ, obseruare in eo licet Consulatum Probi, & Paterni, non fuisse in fastis illis prætermissum; qui prætermisus ab Onuphrio, illum in errorem vnus anni induxit; neque etiam antecedentem, qui simul omissus à Baronio, errorem fecit duorum annorum circa Christianam Epochen, vti est à Scaligero, & Setho Caluisio notatum. Sed ne confectè id genus alia, obiter exinde perspicias, quid sibi eruditus vir Iacobus Godofredus voluerit, cum post annos vndecim Geographum Anonymum edens, neque Peireskium nominare ausus, ob non impetratam licentiam circa editionem Kalendarij, commutatam ea de re in præfatione Periodum huiusmodi verbis conclusit. *Si quid intra vnus, aut alterius pagellæ angustiam concluditur, non eò minùs est maximi momenti; cuiusmodi etiam veteres Notitias, & Consularia propediem expectamus.* Hæc inter, dolor infandus fuit, quo mortem excepit amicissimi capitis, Iacobi Augusti Thuani. Vix certè vnquam sine suspiriis meminisse illius potuit, vix vnquam sine elogio; quippe continuo illum dicens, quem & auitæ nobilitatis decus, & singularis erga Deum, Patriam, Principem suum pietas, & doctrina eximia, summusque erga litera-

1617. ros, ac probos omneis viros amor, & inexhausta bonitas, morésque candidissimi, verè Σεβαστὸν reddidissent. Solatio fuit primùm nobilis Progenies, in qua iam manifesta erant virtutis paternæ, auitæque semina; & maximè quidem in Francisco Augusto natus primo, qui vix ingressus adolescentiam, præ se iam ferebat animum Senatorium; & quantum Patrens calamo ex toto orbe descriperat, tantundem ipse oculis haurire coràm destinabat. Deinde commissæ Bibliothecæ cura nobilibus illis, atque eruditis ex sorore nepotibus Petro, & Ioanni Puteanis, Claudij Senatoris Parisini filiis; qui, vt literatis omnibus semper affulserunt, & gratificati sunt, ita semper Peireskio coniunctissimi extiterunt. Speravit nempe, id, quod euenit, ipsis eam animantibus, Thuani genium superfuturum; & nobilem Musarum sedem, ex ingeniorum lectissimorum confessu, & frequentia, quam ipsorum candor, & antiqua fides conciliaret, agnitam fore. Contigit ea mors sub initium Maij. Cum Varius autem ineunte Junio restitutus fuisset, ingenti applausu, suo Muneri; perseveravit Peireskius, neque ab eo abfuit, etiam in Comitibus virorum Notabilium, qui è tota Gallia conuocati, confedère Rhotomagi, sub Nouembris finem. Procuracionem in iis egit communis sui Senatus causæ (ac potissimùm circa ius, vt appellant, annum, seu pensionem, qua Magistratum munera fiunt hæreditaria) vnà cum viro bono, & collega amico Honorato Agutio, qui ad eadem concesserat. Non modò verò adnotauit quicquid in eisdem con-

sultum, decretum, peractumque est; verum etiam, 1617.
quia ex vniuersa Gallia selecti viri conuenerant; ideo
non commisit, vt quisquam rediret in suam Prouin-
ciam, quin illum aliquo officio demereri adnexus
fuisset, & repetitis colloquiis plurima (nisi potius
omnia) in eius regione singularia addidicisset. Vnum,
quod permolestè tulit, fuit mors Nicolai Neouillæ
Villaregij, inclyti illius à Secretis Maiestatis prima-
rij, à quo vnice amabatur, quique etiam apud Va-
rium, atque omnes bonos desiderium sui maxi-
mum reliquit. Habuerat ille magno in pretio virum
eximie probitatis, prudentiæque Eliam Deoda-
tum, quem sanè ipse quoque Peireskius non po-
tuit ex eo tempore non suspicere plurimum, non
impensè diligere: siquidem, præter cæteras doteis,
commune illi cum ipso fuit, nullum non virum do-
ctrina conspicuum totâ Europâ demereri. Cùm re- 1618.
diredt postea, sequente Ianuario, transire voluit Le-
xouiiis, vt suâ industriâ temperaret quædam Capitu-
li iura aduersus Episcopum; idque in gratiam Varij,
Episcopatu recens donati. Parisios reuersus, nihil
potius habuit, quàm Regium stemma vindicare à
technis cuiusdam Theodorici Piespordij, Archidu-
cibus, seu Principibus Belgij à Secretis, qui, imitatus
Iacobum Valdesium, Hispanum consiliarium, co-
natus est Austriacam familiam mascula serie à Pha-
ramundo Francorum Rege deducere, atque idcirco
Franciæ Regnum Catholico, seu Hispano Regi ipso
successionis iure vindicare. Videlicet ab anno vsque
superiore ediderat stemma Habsburgi-Austriacorum

1618. Præcipuum, seu Genealogiam Austriacam, per nobilissimos Habsburgi Comites ex prima Regum stirpe deductam; illiusque exemplum ante Natalitia missum à Winghamio ad Peireskium fuerat, missio prius alio, ac Regi oblato per Archiducum Oratorem; quod Peireskius non poterat, tanquam indignum facinus, non iniquo animo ferre. Ad refellendum autem imposturam, facile detexit imprimis nullam Chartam authenticam, nullumque Authorem citari centum, & viginti annis superiorem; ante id videlicet tempus, quo Trithemius, & alij Maximiliano Imperatori assentantes, prolixam illam Auorum seriem, non consentientes licet inter se, pertexere non erubuissent. Deinde, cum Sigebertus Austrasius, vnus ex filiis Clotarij Regis à Pharamundo septimi, delectus fuerit, à quo familia Austriaca deduceretur; nulla ratione ostendi potuit integra illius successio ad Habsburgicos vsque Principes; quos aliunde Piespordius perabsurdè, ac perperam ante annum Christi septingentesimum vigesimum sic nominaret; cum Habsburgum conditum solum anno supra millesimum vigesimo septimo constet. Argumentabatur etiam Peireskius, quamobrem illi Principes, qui ex Sigeberto orti fingerentur, quique vixissent tum Pipini, tum Capeti temporibus, conquesti nullo modo fuissent iniuriam sibi fieri, tanquam ex Pharamundi stirpe superstites, & successione legitima ad Francorum sceptrum vocatis? Verum quia tamen Comites Habsburgici secundum lineam masculinam ex Regum nostratum stirpe descendissent,

nouerat tamen Peireskius ex actis Murensis in Hel- 1618.
uetia monasterij nuperrimè editis perspicuè probari
Principes Austriacos serie duntaxat fœminea ad
Habsburgicam familiam spectare, masculâ verò per-
tinere ad Tiersteinicam, cuius Piespordium, & alios
suppudere non debuisset; idcirco magna conten-
tione, & repetitis literis curauit, vt amicus sibi, &
nominatus iam antè Vicus tum legatione Regia ad
eas parteis fungens, dextrè obtineret authenticâ for-
mâ Actorum Exemplum, quod posset inferri in
Chartophylacium Regium (adeò verebatur ne Au-
tographo sinistri quidpiam contingeret) ac præser-
tim antiqua illa, quæ præfixa Actis erat Principum
Monasterij fundatorum Genealogia. Re iam in tu-
to collocata, procurauit sollicitè iteratam editio-
nem tum Actorum omnium, tum maximè eius Ge-
nealogiæ, quam, ne vnâ quidem syllabâ additâ, vel
demptâ redegit in perspicuum schema. Exeo autem
statim patescit Wernerum Comitem Habsburgi, qui
obiit anno millesimo nonagesimo sexto, filiam ha-
buisse nomine ITAM de Tierstein, siue Hom-
berg, hoc est, more loquendi Genealogistæ, Ru-
dolphi Tiersteinico, siue Hombergico nuptam, quæ
Wernerum genuerit, Patrem Alberti, Auum Rudol-
phi, Proauum Alberti alterius, Abauumque alterius
Rudolphi, qui fuit eius nominis, & familiæ Austria-
cæ Imperator primus. Et mira sanè est industria,
qua tam Franciscus Guillimannus, quàm ipse Pies-
pordius, Wernerum Itæ filium sic dissimulant, quasi
ille fuerit non ipsius Itæ, sed fratris eius filius; de-

1618. cuius tamen progenie nulla vsquam mentio: vt neque Adelberti alterius fratris, ex quo successio Habsburgica ad familiam Tiersteinicam, seu Hombergicam transit. Sed nempe aduersari fidei manifestæ non puduit, & ita variè comminisci, vt Guillimannus quidem fecerit Itam Ottonis sororem, nurum, neptem; & Piespordius sororem, vxorem, nurum, & sororis neptem ex Wernero Tiersteinico. Et sic quidem Peireskius lætabatur se præsecuisse ansam adulatoribus illis Genealogisticis; ac tantò magis, quantò Guillimannus magnam se fidem habere dixit Actis illis Murenfibus, ipsùmque Guillimannum duobus annis post delegit Gaspar Scioppius, quem in ea parte stemmatum Austriacæ domus sequeretur. Non memini porrò, an hæc, an alia ipsi causa fuerit inuisendi Rhemis Capitulare Archiuum, Canonicis diplomate iussis aperta ipsi facere acta, & tabularia omnia; ac exhibere duo quædam Instrumenta præcipua, magni momenti res continentia. Id memini, habitum ipsum penitioris historiæ Gallicanæ scientissimum, ac editum fuisse ab eo specimen, cuius, præter ipsum, alios habui enarratores. Cùm enim mense Martio contigisset illa memorabilis Basilicæ Curiaë conflagratio, ad cuius spectaculum vnà cum Iacobo Gilloto Senatore optimo in tempesta nocte accurrit, deduxit eò deinceps quotquot penè erant in vrbe eruditos viros, vt considerarent Regias statuas, quæ truncæ supererant, cæteris in calcem conuersis. Et cùm nemo dicere posset, cuiusnam esset Statua, quæ etiam ante incendium

præfecto vultu fuerat visa; ipse ex superante vno lo- 1618.
culamentorum, edisseruit eam fuisse Henrici Angli,
quam Carolus septimus mutilare contentus fuisset,
neque omnino deiecisset, tanquam locum destinans
suae alium à loco, quem statua vsurpatoris occupauis-
set. Nec modò verò specialem illam aduersus Pief-
pordium, & alios nauatam voluit operam; sed quo
affectu prosequeretur, & sacrae Regiæ Maiestatis, &
Francici nominis gloriam; meditatus est ex eo tem-
pore editionem Auctorum omnium, coætaneorùm-
que præsertim, qui Francorum originem, Histo-
riamque scriptis mandârunt. Tum quia nôrat pluri-
mos adhuc in variis Ecclesiis, Monasteriis, ac Biblio-
thecis priuatorum asseruari ineditos; conquirendi
curam assumpsit; & (quoniam ipsi non vacaret)
communicandi cum Andrea Duchesnio Historio-
graphorum diligentissimo, ipso quoque ex eo tem-
pore ad id animato. Is apparabat editionem Hi-
storicorum Normaniæ: Peireskiius verò, vt suam illi
sagacitatem, & diligentiam argumento quodam
probaret, quæsiuit, ac obtinuit à Roberto Cottono
Anglo tum Anonymum, de gestis Emmæ Reginæ
Anglorum; tum Guillelmum Pictauinum, quos ipse
breui post adiunxit, testatúsque est, Camdeni inter-
uentu transmissos, *Ad virum, inquit, Ill. & de li-
teris bene meritum, D. Nicolaum Fabricium de Petrisco
Regium in Aqui-Sextiensi Prouinciæ Curia Senatorem,
mibi summo amicitia vinculo carissimum.* Quoniam ve-
rò Fronto Ducæus parabat eodem tempore editio-
nem Codicis Græci, literis maiusculis scripti, ma-

1618. gnámque Bibliorum partem continentis, & ea quidem antiquitate, vt diceretur correctus manu propria Origenis, attestantis cum Tetraplis magis vetustis fuisse collatum: ideò cum Peireskiius probè meminisset exstare apud eundem Cottonum MS. Græcum pretiosissimum, ab vsque Theodosij temporibus, caractere etiam maiusculo exaratum, & à Rege Iacobo mille aureis coemptum; ideò, inquam, vt ea editio ex collatione fieret completior, scripsit, misitque in Angliam, & fide, sponsonéque data, Codicem obtinuit, cumque Frontone communicauit. Autumnus porrò fuit eius anni, cum nominatus est à Rege in Abbatem Sanctæ Mariæ Aquiltriensis in Aquitania. Quam operam eius occasione præstari Romæ oportuit, contulere vltro Cardinales varij, vt Cobellutius, Vrsinius, & (qui postea fuit) Marquemontius; sed nullus tamen studiosius, quàm Maffæus Barberinus, qui deinceps fuit, ac etiamnum viuit summus Pontifex. Nempè ex eo iam tempore necessitudo intercessit, excultaque est literis, vltro, citroque sæpius datis. Occasionem fecit perelegans Ode à Cardinali in Beatam Magdalenam composita, cuius initium, *Innixa pennis versicoloribus*. Cum enim Peireskiius illius exemplum ab Aleandro accepisset, mirificèque ea delectatus, applausum etiam ab omnibus, quibuscum eam communicarat, eruditus viris tulisset; impetrauit, eodem Aleandro intercedente, licentiam, vt typis mandata amplius vulgaretur. Distractis exemplaribus, placuit iteratò poema edere, sed grandiore forma, vt posset & ad Sanctam

etiam Balmam (rupem , ac Eremum pœnitentiâ B. 1618.
Magdalena insignem) & per Ecclesias , facellâque
reliquæ Prouinciæ appendi. Quinetiam rursûs ede-
re visum , postquàm procurauit ab eodem in gratiam
S. Ludouici Franciæ Regis Oden contexi , cuius est
initium, *Obiectu gemini maris*; & post conditas etiam
alias, quas obtinere licuit Aleandro quasi suffuran-
te. Sub anni finem celebris in cœlo Cometes efful-
sit, ad quem obseruandum adhortatus est quotquot
nouit industrios viros. Ipse destitutus organis ido-
neis, & cùm se multùm credere cœlo, ob inualetu-
dinem, non auderet, alia ratione non attendit, quàm
Telescopio capitis formam, & diuersitatem à cauda
discernens, caudâmque ipsam comparans cum Sola-
ribus radiis per fenestellam traiectis. Lætatus autem
postmodùm est, cùm accepit potuisse nos versanteis
Aquis-Sextiis paullò diligentius omnia obseruare.
Vt pauca ex iis seligam, in illorum gratiam, qui scire
hæc volent, Apparuit Cometes à Nouembris fine in
medium Ianuarium; & quia emerfio fuit matutina,
idcirco cauda sursum nitens aliquot diebus visa est,
priusquàm caput conspiceretur. Caput fuit subpalli-
da stella, quantæ sunt fixæ primi honoris (sed non
illarum instar scintillans) rotunda, quæ Solem spe-
ctabat; crispata, quæ erat auersa. Cauda, seu Crines,
radiatio fuit tenuior, & paullò candidior, longa ini-
tio octantem cœli, & lata ad extremum, (quæ etiam
nonnihil primis diebus versus austrum deflecteba-
tur) sextantem propè prolixitatis. Apparitio Capitis
prima, quæ Scorpius bracchia contrahit, fuit; desi-

1618. tio, quâ Draco Vrsas dirimens, postremo loco explicat caudam. Scilicet præter motum diurnum, quo Cometes Siderum instar oriebatur, occidebátque, progressus est etiam motu proprio à meridie in boream; sed ita tamen, ac si cœpisset à medio Scorpione, secuissetve ibi Solis orbitam, cum inclinatione ad occasum graduum proximè sexaginta trium. Cùm initio verò is motus esset dietim duorum graduum cum besse, factus est sub nonas Decembris velocior gradu integro; deincepsque ita decreuit, vt tandem elanguerit: vti etiam cauda, quæ fuit illis initiis adeò prolixa, ita sensim contracta est, vt euanuerit denique vnà cum capite confusa. Peireskiius, hac re intellecta, parùm abfuit, quin Keplero assenserit, existimanti illum motum traiectionem fuisse rectilineam, quæ facta fuerit proxima nobis, cùm velocissima apparuit; neque diurna reuolutione impediri potuerit, quasi ea foret ipsi afficta ex reuolutione Telluris: aliunde tamen, vt agnouit non esse Cometam halitum terrestrem, sic persuadere sibi non potuit vel eructatum fuisse à Sole, vel concreuisse ex aura ætheria. Concessisset lubentiùs in eam Senecæ opinionem, quæ statuit Cometas non minùs perpetuos, quàm sidera perpetuò visa; adeò vt iste, cùm est conspectus, non recens fuerit genitus, sed recens apparuerit; nec interierit exsolutus, sed ob immensam longinquitatem videri tandem desierit. Res tamen ipsi visa est dura, finitum esse mundum persuaso; facileque solùm admittit, quòd ex obseruatis demonstratum est, traiectionem

nem Cometæ fuisse non modò superiorem Luna, 1618.
sed vix etiam Sole ipso inferiorem. De directione
caudæ Cometæ in plagam Soli oppositam, non est
cur aliquid addamus; cùm præsertim locus non fe-
rat, vt edisseratur, quamobrem ab exquisita oppo-
sitione, & nunc quidem ad dextram, nunc verò ad
læuam, cum inæquabili quadam deflexione recesserit.
Non est etiam cur de præfagiis; cùm non po-
stremum sit argumentum imbecillitatis humanæ, ad
ista expauescere, quibuscum res nostræ commercij
nihil habent. Mirum, cur saltem Deo non credatur,
dum à signis cœli nihil metuendum iubet; scilicet
ipse signa non faciens, ex quibus non expositis,
quid futurum sit, cauere non possit. Nisi autem
Deus Cometam calamitatum signum constituat;
vnde-nam esse in Cometa potest aut futurorum no-
titia, aut affectus significandi? Annon ille suam
pergit viam, vt naturalia cætera; parùmque eius in-
terest, quid humanæ gentes inter se moliantur? Ac
iste quidem dictus est portendisse cladeis postmo-
dum sequutas: sed nempe antè non fuerant bella,
pestes, ac Reges mortui? nullæ iam viginti pòst
annis excitantur tragœdiæ? Referunt adhuc ad Co-
metam: verùm erit cur pari iure exorituras referant
urbas, quousque nouus Cometes sit, qui obliuio-
nem istius creet, tametsi ante centum annos appa-
riturus non fuerit. Attamen digredimur nimis. Ni-
hil non deinceps egit Peireskius, vt tam specialis,
quàm generalis Orbis descriptio perageretur. Nam
primò, vt studiosè fouit, sic non leuiter animauit

1619. Petrum Bertium, tum ex Hollandia primum aduentantem, vt Geographicas illas suas molitiones in lucem daret. Deinde, quia tum prodiit illa orbis Terræ descriptio secundum septem climata, & Nubiensis Geographia à Gabriele Sionita (qui textum Arabicum est interpretatus Latinè) inscripta; curauit statim Peireskius, exemplo ad Cluuerium misso, condi ab ipso Tabulam, qua locorum situs iuxta hanc Geographiam expressi intelligerentur. Ad hæc, quia perhibebatur Ioannem Mærium, nauarchum Hollandum, detecto spatioso, & tranquillo freto ad ortum Magellanicum, obseruatisque nouis rebus, regionibus, ac populis, circumnauigasse fœliciter orbem, nec velle tamen, certo consilio, obseruatorum narrationem publici iuris facere; idcirco tantum aduigilauit, vt à Gulielmo Schuttenio, nauclero præcipuo, Nauigationis totius diarium obtinuerit, quod latinitate donatum edi illico procurauit. Quia verò Mærius propterea cum Schuttenio litem instituit; ideò de litis æstimatione dependenda securum voluit. Neque id porro obstitit, quò minus quidpiam simile circa profectionem aliam attentaret. Nimirum fama percrebuit rediisse Hollandorum nauim ex mari Hyperboreo, quæ septem gradus proximè accessisset ad ipsum polum; sed nullo tamen modo potuit velificationis seriem obtinere. Commendauit autem interea Nauarchum, quòd quamuis potuisset se polo, minore cum difficultate, quàm credatur, supponere; non fecisset tamen, quoniam aliàs incertissimus plagarum Mundi effectus fuisset; nullo

quippe iam existente Septentrione, aut meridie; nullo exortu, vel occasu; nullo magnetis ad ventos usu; nulla methodo, qua in vnam partem, potius quàm in aliam discedendum nosset. Rursus, quia nôrat Vincentium Blancum ciuem Arelatensem longè, latèque peregrinatum, congeffisse quamplurimas rerum visarum obseruationes; idcirco illas quaesitum misit, vt (liceret modò per ipsum) dari in lucem procuraret. Obtinuit ergo: verùm attendens omnia ratiociniis infecta, ac ea praesertim opinione, quòd Terræ superficies non globosa, sed plana sit; eapropter totum negotium erudito viro Nicolao Bergerono commissum voluit, mandauitque feli-geret, ac suo modo diceret quæ essent merè historica, narrationisque haberent fidem. Suadere deinde conatus est Blanco, vt id probaret consilium; praestitum idem in historiis, siue relationibus Pirardi, Moqueti, aliorum; permittendum Philosophis, vt eas quaestiones disputent, neque esse recitatoris dogmaticum agere, praesertim contra communem fidem: posse quidem sententiam de terræ planitie attingi; sed tamen tanquam à Barbaris creditam, non ab eo defensam; fore, vt si institerit, literatis ludibrio sit, narrationisque aliunde suæ, tametsi veræ deroget fidem; integram, & sinceram laudem exnuda peregrinationum historia illi superfuturam; curaturum sese, vt opus dedicaretur Regi, aut alij, qui gratè accipiat, cæteraque huiusmodi; quæ virum tamen ab instituto dimouere nunquam potuerunt. Præterea curauit incidi, excudisque denuò Tabulam.

1619. Chorographicam, seu delineationem Prouinciæ à Petro Ioanne Bompario ante annos triginta confectam. Cùm forma, elegantior licet, nihilominus non placeret, effecit, vt Iodocus Hondius eandem biennio post iteratò sculpsit; qui adhuc non modò in eo displicuit, quòd reticuerit Bomparij nomen: sed in eo etiam maximè, quòd editiones alias imitari maluerit, in quibus gradus latitudinis præter verum designantur. Nam Aquis-Sextiis, exempli gratiâ, adscribitur gradus quadragesimus secundus cum besse, cui debetur quadragesimus tertius cum semisse, & vno, alteròve minuto prætereà. Heinc fuit illi semper in votis Tabulam nouam construere, quæ adhibitis nouis obseruatis, dimensionibusque magis exquisitis, exhiberet singula loca, tam cum cælo, quàm inter se ad amussim consonantia: verùm instituto fata obstiterunt. Postremò, quia mirè illum delectauit, quod Ioannes Baptista Morinus, cuius iam antè meminimus, quique deinceps inter professores Regios Mathematicos meritò inclaruit, de sua illa in Hungaricas fodinas peregrinatione aliquoties commemorabat; ideo auctor fuit, vt eam Relationem scriptis mandaret, ac ederet. Id autem ille præstitit; sed præmissa Mundi sublunaris Anatomia, qua euincere est conatus, vti aër in treis regiones distribuitur, ex quibus suprema semper calida, media semper frigida, infima nunc calida, nunc frigida est; ita terram in treis discerni, quarum infima semper frigida, media semper calida, suprema, aëri contigua nunc illo calescente fri-

geat, nunc frigescente caleat. Non fuere illi hæc studia satis; sed variis præterea officiis commendatos virtute viros demereri conatus est. Quid memorem enim, quod Pacium ex hoc tempore pro ipsius votis Catholicum factum, ac iam exoptantem redire in Patriam, donari curavit professione Iuris primaria in Academia Patauina; ut etiam cum idem Valentiam repetere post biennium voluit, accersiri ipsum procuravit per literas à Delphinatus Prorege ac Præsidente primo, iussu Regis scriptas? Quod cum Philippus Jacobus Mauffacus magnum Senatus Tolosani ornamentum nactus fuisset iam memoratos Iulij Scaligeri in Aristotelis historiam de Animalibus Commentarios, ipsum non parùm animavit, ut eos cum Notis ederet; neque segnis fuit, ut iam editos ad omnes viros per Europam eruditos transmitteret, uti ad Aleandrum, Pignorium, & alios? Quod Barclaij operâ vsus, exscripta habuit ex Vaticano codice Erotica varia, in gratiam Gilberti Gaulminij, insignis bonarum literarum luminis: cum accepisset ea deesse in Theodoro Prodromo, tum breui edendo ex Salmasiano Codice; ut ille quoque testatus est in præfatione ad lectorem? Quod exemit variis varios scrupulos, ut Pompeio Paschalino de Patruj defuncti Cameis; ut Thomæ Erpenio de Saracenicæ historia, ac huiusmodi alia multa. Inardescabant tum studia inter memoratum aliquoties pereruditum Iacobum Sirmondum, & Claudium Salmasium, illud aliud humanioris literaturæ decus eximium, circa quæstionem celebrem, cui ab vno

1619.

1619. anno locum dederat Iacobus Gothofredus duabus dissertationibus de Suburbicariis regionibus, & Ecclesiis; seu de Præfecturæ, & Episcopi vrbis Romæ Diœcesi, coniecturâ. Et quousque quidem ea controverſia proceſſerit; quàm multi vtrimque eruditi viri ſymbola ſua contulerint, referre haud eſt huius loci. Dico ſolùm Peireskium omni cura allaboraffe, vt, quod eruditos decebat, res leniter perageretur. Certè cum ipſe quoque Aleander ſe interpoſuiſſet, miſiſſetque Româ ea de re tractatum, qui ederetur Parisiis, vix id probare Peireskius potuit: & cum vigeretur, editionem procuravit quidem; ſed temperatis priùs quæ ille de Conciliorum, Pontificùmque auctoritate attigerat, quæque aduerſus ſententiam improbatam reſperſerat paullò acerbiùs. Eadem libertate, vt aliud attingam, uſus eſt aduerſus Barclaium, qui Argenidi intexuerat neſcio quem Dialogum paullò liberiorem. Accepit nempe ſub idem tempus magnam operis eius partem, quam mandari typis curaret. Et Barclaius quidem in illo, tam ipſi, quàm Vario certam deſtinavit perſonam; at Peireskius, laudato affectu, maioris longè duxit, gratiorémque habuit, quam ſe illi debere dixit, Virginiæ Cæſarini, bonis literis, artibùſque excultiſſimi viri amicitiam, acceptis eius literis, elegantiffimifque elegiis. Sed Barclaius nempe laudandus, qui quocumque potuit modo eſt gratitudinem teſtatus; veluti rursùs, cum exceptâ per id tempus Romæ familiâ, Elegiam texuit nomine vxoris, in qua hæc, præter cætera,

Vera

Vera loquor, multum, diuine Viassie, iuuat, 1619.

Quò fugerem luctus, tunc meminisse tui,

Ingentisque viri, seruent quem Numina Gallis

Peiresij; nihil, hoc sospite, triste dabunt.

Ingenium spectes, credas de Pallade natum:

Virginis hæc quàm sic ponere nomen amet!

Quicquid erant Musæ, quicquid Prudentia quondam;

Hunc unum Gallis scilicet esse putes.

Viuat, amètque meum, rata sint ea pacta, maritum:

Viuat, & in laudes crescat ad vsque suas.

Atque hæc quidem anno iam sexcentesimo, ac vi- 1620.

gesimo; cuius ineunte, ac ruente vere, stranguriâ, aliisque morbis ita laborauit, vt non sine magno animi dolore præpeditus fuerit, ne sequeretur Varium, cum Rex ætatis initio ad sedandum Normaniæ, Prouinciarumque aliarum turbas; ac postea etiam in Aquitaniam, Bearniamque discederet. Conualescens, accepit Genuâ à Pio Mutio literas, quibus certior effectus est, nonnullas adhuc Pinellianæ Bibliothecæ reliquias extare. Scripsit enim ille reperisse se quinquaginta duas orationes Themistij, quæ seruata ex illa fuissent, quæque editæ non reperirentur, etiam inter euulgatas ante duos annos à Dionysio Petauio, viro, quo nescio an habeat erudita

IESV Societas doctiorem. Id ad ipsum retulit statim; & cum offendisset meditantem iam opus illud ingens de Doctrina temporum, quod paucis post annis in lucem emisit, non pauca, eius occasione, in gratiam Scaligeri, amici quondam sui, differuit.

Circiter id tempus, spectauit curiosius Sacelli Basili-

Z

1620. cæ, seu, vt vulgò indigitant, Sanctæ Capellæ Gazophylacium. In rarissima autem illa, pretiosissimaque supellectile, Cimelium detexit omni pretio maius, Cameum videlicet, siue Achatem Orientalem, Sardonychèmve Arabicam, amplitudine Parisiensi, seu Regio pedi exæquatam; in qua sculptæ viderentur mirò artificio viginti quinque figuræ, omnes candore eminentes, & in nigro æquore flauedine quadam subobscura interstinctæ. Exornata illa circum fuerat Christianis figuris, & epigraphis à Græco quodam Imperatore: adeò vt cum Balduinus eam oppignerasset D. Ludouico, ac postmodum tandem venisset in manus Caroli Regis, nomine quinti, & crederetur sacram quandam continere historiam; in eum Thesaurum, quasi Donarium religiosum, fuerit illata. Peireskio porro, cum rem spectasset, & ad figurarum conditionem attendisset, cognouit potius prophanam quandam repræsentari historiam; & quantum coniecturis potuit assequi, credidit esse Apotheosin defuncti Augusti. Eam nuper Ioannes Tristanus Santamantius, rerum antiquarum eximie peritus, ære inciso exhibitam in suos inseruit Commentarios. Testatus est autem se primam illius notitiam hausisse ex Peireskio; præfatus *virum raram adeò, exquisitæque eruditionis, vt omnem suam commendationem inferiorem censeat ea claritate nominis, qua totâ Europâ euasit illustris.* Scribit deinceps se prima vice in comitatu Peireskij spectasse hoc rarum antiquitatis monumentum, occepissèque coniecere, ecquid rei repræsentaret. Quandoquidem verò temporis pro-

gressu circa nonnulla capita à Peireskij mente deflexit, contigitque, vt aliquoties differentem ea de re τὸν μακρείτην audierim; ideo rem ingratam fortassis non faciam, si præcipua quædam interpretationis discrimina heic attigero, in illorum gratiam, qui rem totam studiosius examinaturi Achatem ipsum, aut ectypum, memoratumve habuerint librum. Ergo, quem Santamantius interpretatur esse Iouem, succedente Ænea; Peireskius esse censuit Augustum, Deæ Romæ ope elatum in cœlum; & quem ille vult esse Augustum; ipse interpretatus est Marcellum equorum amantem, quem fata terris solùm ostendêre, innuente Roma, quod ab illo recusabatur Orbis imperium, tradere sese Tiberio proximè supposito. Et certè, si attendas ad prototypum, adolescentis potius, quàm senescentis vultum agnosces. Sic quem Peireskius sub Marcello existimauit esse Drusum Tiberij filium, manu versus Iouem extenta, tanquam postulando, post patrem, imperium; autumat Santamantius esse Numerium Atticum, contemplantem, attestantemque fuisse Augustum raptum in cœlum: Et quam assidentem Druso Liuillam uxorem ille censuit; censet hic esse posse Iuliam Augusti filiam in exilium actam; vt credidit illum ad dextram Iouis esse Drusum Tiberij fratrem; quem potius Iulium Cæsarem Peireskius esse existimauit. De Germanico, Agrippina, Caligula, discrimen nullum; imo nec de Tiberio; nisi quòd Peireskius vestem Imperialem serpentibus circumdatam esse dixit Ægidem Iouis; appellauitque lanceam sine ferro,

1620. Sceptrum prælongum. Sic censuit Antoniam Germanici matrem, quam Santamantius Liuiam; & contra Liuiam esse putauit, quam Santamantius Antoniam. Sed hæc obiter. Cæterùm Peireskius ita exultauit, ob præclarum adeò Cimelium repertum, vt non modò ad intuendum & Santamantium, & cæteros, quotquot erant Parisiis, curiosos viros inuitârit; sed etiam de eo literas ad amicos in Angliam, in Germaniam, in Italiam, per totam Galliam dederit. Scripsit autem de eo præsertim ad Petrum Paulum Rubenium Antuerpiensem, pictorem celeberrimum, & totius antiquitatis, sed Cameorum imprimis studiosissimum, peritissimùmque, qui dicto citiùs exfiliit, vt rem spectaret cominùs, & exprimeret coloribus viuus. Tulit autem Peireskius, Cimeliique vice nobilem habuit effigiem, præter ectypos varios sulphureos, gypseos, chartaceos, quos ex Achate ipso expressit. Adiciendum verò, quòd præterea, non sine quodam numine, ectypum sulphureum obtinuit Camei alterius, in ipso Imperatoris Cimeliarchio asseruati. Achates est similiter, sed superiore nonnihil minor, quem Philippus Pulcher Pissiaci monialibus legauerat (cùm habuisset ipse ab Hierosolymitanis Equitibus, illum in Palæstina nactis) quemque per bella ciuilia furto sublatum, Mercatores quidam detulerunt in Germaniam, ac diuendiderunt Rudolpho secundo duodecim milibus aureorum. Expressus autem fuerat, adseruatùsque ectypus, quem nescio qua sorte Peireskius fuit assequutus. Neque verò ectypum modò, sed ger-

manam etiam picturam consequutus est, elaboratam 1620.
iam pridem celebris illius Nicolai pictoris manu, cuius egregia opera in Fontis-bellaquei xysto inspe-
ctantur. Præterea autem eius figuras ita esse in-
terpretatum, ut opinatus fuerit illis designari Apo-
theosin viuentis Augusti. Quippe, uti apud Iose-
phum legitur factus ab Herode Cæsaris Colossus,
forma, ac magnitudine Iouem Olympium referens,
itemque alius Romano par, referens Iunonem Ar-
giuam: ita videtur in his figuris repræsentari Augu-
stus habitu Iouis Olympij, vnà cum Dea Roma ha-
bitu Iunonis Argiux: apparentque aliunde Iupiter,
& Iuno abeuntes, locum cedere; itemque signum
Scorpij contrahere brachia, cæteraque huiusmodi.
Laborauit quoque deinceps infestissimo oculorum
morbo. Sed ut prosequamur quàm multa propterea
non destiterit per hæc interualla morborum moliri,
curauit ecce æri incidi elegantissimas figuras, quibus
illustraret librum à Rege Renato Comite Prouinciæ
de Torneamentis conscriptum, ac editioni destina-
tum; idque postquàm obtinuit à Ioanne Iacobo
Chiffletio Vesuntino, medico claro, aliud de Tor-
neamentis volumen. Meminit huius curæ Andreas
Fauinus in libro Theatri honoris, ordinumque
Equestrium tertio. Resumpsit & curam memorati
suprà Constantiniani Kalendarij, de quo proinde
scripsit ad Schilderum Cameracensem Canonicum,
à quo illum habuerat; simulque ad Franciscum Ca-
rondeletium, eiusdem Ecclesiæ Decanum, qui exi-
mia rerum bonarum curiositate tenebatur.

1620. tus fuit de variis rebus, quæ afferuabantur in Musæis Ducis Arschotani, & nominati mox Rubenij: ea verò in re fecit illi satis Ioannes Gaspar Geuartius, celebris, & si quispiam alius, germanus Musarum alumnus, quicum amicitia non leuis fuerat Parisiis iam inita. Præterea singularia quæque cum Ramberuillero Vici commorante numismata communicauit; ne vicissim commemorem ipsum Ramberuillerium nihil prorsus habuisse in pretiosis loculis, quod non fecerit cum ipso commune. Anni insequentis primo statim vere amplius, quam mense decubuit: adeò vt neque discessurum iteratò cum Rege Varium comitari potuerit; neque Hugoni Grotio, tum primùm in Galliam appulso, quàm multa, magnaque officia destinauerat, exhibere: scilicet tanti illum ducebat, vt in vicem Scaligeri asfertum Gallia diceret. Prætereo autem, cum Grotius deinceps sese ad scribendum historiam suorum temporum compararet, communicasse cum illo Peireskium tum monumenta varia, tam priuata, quàm publica, quæ fuere sibi præ manibus; tum complura, quæ ex Italia repetita obtinuit, nominatim verò ab Antonio Querengo docto, & magni nominis viro, ad quem multa fuerant ex Gallia transmissa, conscripturum Ducis Parmensis, seu Alexandri Farnesij gesta. Transiit sub id tempus Parisiis memoratus supra Vicelegatus à Balneo, Pontificis Nuncius destinatus in Flandriam; qui cum vellet singularia quæque in vrbe spectare, sed tamen quasi incognitus, commodum profectò conualuit Peireskius, qui

ipsum variè deduceret ad eruditos, ad Musæa, ad opera omnia rariora; ac insigni alacritate præstaret vnus officia, vix à pluribus simul expectanda. Atque id quidem mense Iulio: sequutus est verò Augustus, quo luctuosiores non habuit. Eo nempe mortuus est Varius, cui per octiduum laboranti non potuisse suprema quæque exhibere obsequia, molestissimum sanè fuit. Obiit autem vir ille magnus Tonini Nitiobrigum, in obsidione Cleracensi, tertia dicti iam mensis die, ingenti Gallia totius luctu. Quàm verò speciatim perculsus eo casu fuerit Peireskius, nihil est necesse commemorare: quippe perspecta iam indoles, vehemensque amor, & diuturnus cultus, quo prosequutus virum fuerat, vel me tacente, satis insinuant. Merito sanè quotquot penè de Varij morte condidère carmina, nuncupauère Peireskio: nemo enim fuit vt afflictior, ita consolatione dignior. Fuère in iis Hugo Grotius, qui sic illum affatus est,

*Quòd tu, qui nuper Regni moderantibus omne
Arbitrium curis dulce leuamen eras,
Morte super cunctos fasciis exstantis amici
Attonitus, tanquam propria damna, idoles,
Optime Peiresi, tanto indignissime casu,
Inuidet hunc luctum Gallia tota tibi;
Atque in communi Mundi, Patriæque dolore,
Præcipuas partes vnus esse vetat. &c.
Itémque Petrus Bertius, cuius hoc inter cætera,
Si, Peiresce, ræmen se placuit Deo,
Quid mæsti querimur! quin potius modum*

1621. *Lesso figimus, et nos quoque, cum vocat* *Sors nostra, has patimur vices?*
 - Alios vt mittam; dico solùm, cùm Peireskius in eo incubuit, vt honores Viri virtuti, dignitatique debiti, & decernerentur, & exhiberentur; egisse id illum, & quòd foret vnus ex tribus supremorum mandatorum Curatoribus (legatis simul Cimeliis, quæ fuere maxima ex parte numismata Gotthica) & quòd non posset satis pro votis erga eius Mancis testari affectum. Casum istum fuit consequutus alius, quem etiam ægerrimè tulit. Obiit enim Romæ Barclaius, eodem penè tempore, quò in Castris Varius: adeò vt illum Peireskius tum elatum acceperit, cum ab eo consolatoriam, epicediumque expectaret. Urgebat tum fortè Peireskius, vt editioni Argendis extrema manus imponeretur: quare, inter cætera, doluit visam absolutam Auctori non fuisse. Consolationi alicui fuit, quòd præhabuisset illius elegantissimam iconem: subscribi autem ipsi voluit carmine elogium, ex eiusdem Grotij vena diuite, quod ad ipsum quoque Debonerum misit. Non fuere casus isti satis; sed superuenit breui mors alia, quam ægerrimè etiam tulit. Ea fuit Henrici Lotharingij, Meduanij Ducis, qui die Septembris decima sexta Montalbani occisus est. Amor illius erga Peireskium fuerat vehemens, & candoris plenus; vnde voluerat, suamet sponte, Abbatiam Aquistriensem sartam, rectamque facere; in seseque recipere & fundorum, & hominum, per ea bella, protectionem. Cùm renunciata hæc mors fuit, laborabat Peireskius

kuis

kius octauum iam diem dolore renum, ac strangu-
ria; sub cuius initium non potuit id Prodigium per-
spicere, quòd non in ipsis modò castris, sed Parisiis
etiam, & per totam Galliam, alibique visum, stu-
porem creauit. Claritas nempe insignis fuit, quæ
nocte sequente diem duodecimam, borealem cœli
faciem ita occupauit, vt auroram clarissimam per
multas horas fuerit mentita. Id sanè mirum, silen-
te Luna; sed mirabilius visum est, vaporem ea re-
gione fusum, & ad polum vsque euectum, sic fuisse
distinctum in quasdam veluti columnas albescentis,
& subobscuras, alternatim sitas; vt cùm horis
ad amissim forent, promouerentur lentissimè ab
oriente in occidentem. Denique miraculo fuit, ex
albescentibus attolli, breui spatio, ad verticem vsque
pyramides quasdam, siue obeliscos valdè candidos;
ipsisque consistentibus, traiectos vapores, vt tenuis-
simos, ita candidissimos, motione adeò celeri, vt
fulgetra imitarentur. Hæc attingo, quia Peireskii
lætatus est, rem fuisse nobis obseruatam; factusque
exinde est certior, nihil aliud fuisse, quàm naturæ lu-
sum, quem Apparatum bellicum, aut Ideam exer-
citus multi fuerant interpretati. Addiderant sanè
nonnulli visas sibi instructas acies, incedentibus pe-
ditum, equitumque ordinibus; ac postremò visum
conflictum, cum explosione globulorum è tormen-
tariis fistulis. Mirum, quòd non simul clangorem
tubarum, clamoremque virum auditum depredica-
uissent; quandò eadem credulitas, infirmitasque hu-
mana est, quæ his figmentis locum facit. Credibile

1621. profectò est, nisi omnia, at benè multa, quæ in historiis similia exstant, ex eadem esse origine, neque amplioem fidem mereri. Ad lugubreis illos euentus vt redeam, nihil est quòd memorem de morte Cardinalis Bellarmini, quæ sub idem tempus Romæ contigit. Quippe licèt eâ inauditâ Peireskius nonnihil conturbatus fuerit, consolationem tamen cepit ex opinione præhabita, & subsequuta statim fama admirabilis sanctitatis. Attexenda est potiùs, quæ virum eximiè constantem exanimare penè potuit, nunciata Pauli Gualdi mors, quæ contigit mense Octobri. Ea nimirùm fuit æstimanda ex habita usque apud Pinellum consuetudine, & ex officiis variis, literisque suauissimis supra vicennium communicatis. Miserat ad illum Peireskius mox antè, cum varia Telescopia, tum vitra Microscopica, non ita pridem adinuenta à Cornelio Drebellio, ipso quoque Alcmariensi, & Regi Britannia à Mechanicis. Quia porrò Galdum ipsum tandiù, tantoperèque amauerat; carissimos proptereà habuit illius ex fratre nepotes, Iosephum Archipresbyterum, & Ioannem Baptistam Equitem; huncque imprimis, qui sede Romæ delecta, vt rerum bonarum fuit studiosissimus, ita illarum promptuarium cumulatissimum apparauit. An heic adiiciam non proprium quidem, sed lamentabilem tamen casum, cui interesse eum contigit? Is fuit incendium memorabile sublicij illius, ac gemini Pontis, superexstructarumque ædium, quibuscum opes argentariorum, sericeorumque Mercatorum aut exustæ sunt, aut submersæ. Ille cer-

tè & promptus accurrit, & magno dolore spectavit, 1621.
 & sollicitè descripsit quicquid infandâ illâ ignis ve-
 hementiâ patratum est. Dicere autem solitus fuit,
 se quouis pretio redempturum pictam tabulam, in
 qua illæ eructationes, molésque flammaram exhi-
 bitæ forent. Siquidem nihil æquè horrendum fuisse
 à Nerone spectatum; quòd tota penè materies ar-
 dens heic esset mera lignorum strues: cum succensa
 illa spectante Nerone ædificia lapidea fuissent, ne-
 que fluctus, aut gurgites adeò immensi suppositi. Post-
 hæc, subiit illum quidem cogitatio redeundi do-
 mum; sed sensim tamen procrastinauit in vnum, al-
 terúmque annum. Commissam tulere per ea tempo- 1622.
 ra Sigilli sacri custodiam tum non postremus ami-
 corum dictus sæpè Mericus Vicus, tum Ludouicus
 Faber Caumartinius, quorum vterque eius affectus,
 quo Varius illum prosequeretur, videri hæres vo-
 luit. Perseueravit quoque gratus, carúsque ærarij
 Præfectis, eoque maximè nomine, quòd sibi nihil
 postulans, intercessorem solum egit virorum benè
 meritorum. Deinde finem nunquam fecit mittendi
 quoquo versum libros. Quamobrem Camdenus præ
 aliis, *Par est, inquit, tibi de tua munificentia, & opti-
 morum librorum tanta supellectile gratias agere cumulatas.*
 Ad Seldenum cum mitteret, rogauit ipsum aliquan-
 do, vt, vel sui causâ, obseruaret situm Ecclesiarum
 Angliæ, an nempe ingredientibus constitutæ forent
 versus ortum, & respectarent-ne Æquinoctium, an
 Solstitiorum alterum. Rem videlicet dignam iudi-
 cârat, quæ exploraretur; ad examinandum, vt puto,

1622. num maiores nostri direxissent potiùs ad ortum hiemalem, quàm ad alium; quòd iuxta antiquam Ecclesiæ obseruationem, traditionémque, Christus Dominus, qui dicitur Oriens, natus fuerit Sole versante in hiberno Tropico. Res profectò ipsi non malè Parisiis iam successerat, cùm exploratione facta per Iacobum Allealimum celebrem Mathematicum, deprehendisset omneis veteres Ecclesias ab Æquinoctiali exortu versus hiemalem deflectere, exceptâ solâ San-victorina, quæ deflecteret in æstiuum; & nulla habita ratione San-benedictinæ, quam Bistornatam hærebat dici, quòd fuisset seu bis, seu malè conuersa. Procurauit ad-hæc complura viris eruditis Manuscriptorum exempla; ac nominatim ex Bibliothecis Escuriali, & Vaticana: ex quibus habuit, præcæteris, exemplum Syncelli, cuius copiâ adiutauit virum eruditum Ioannem Baptistam Altinum, qui tum operis interpretationem, editionémque moliebatur. Cùmque ea occasione misisset ad Alemannum ichnographiam exquisitam porticus Sanctæ Genouefæ, pluriùmque aliorum locorum, accepit rursùs pro eodem Altino exemplum ἀνεκδότων Procopij, eo animo, vt ederentur. Obtinuit etiam tum ex Vaticana, tum ex Ambrosiana Mediolanensi exempla quædam Africani, aliorùmque Tæcticorum, in gratiam Ludouici Machalti viri strenui, auctorùmque Militarium, & Mathematicorum studiosi. Is est, cui Peireskii pulchro quodam diagrammate demonstrauit modum multiplicandi species vnus, eiusdemque rei, inter duo specula à se inuicem lateraliter

declinantia. Rursus, cum Nicolaus Bergerus Rhe- 1622.
 menfis scriberet gallicè historiam publicarum Ro-
 mani imperij viarum, quas βασιλικὰς Græci vocant,
 testatus est in præfatione *indicatam sibi à Peireskio iti-
 nerariam Tabulam operi suo pernecessariam*. Ea verò est,
 quam M. Velferus ex Pentingerorum Bibliotheca
 eruit (editis priùs, & commentario illustratis sche-
 dulis duabus, fœlici quadam sorte repertis) quàm-
 que Abrahamus Ortelius post desideria longa obti-
 nuit, & Ioanni Moreto euulgandam primum reli-
 quit, Petrusque Bertius, non sine Peireskij consilio,
 Ptolemæo suo apposuit. Insuper varia fuere officia,
 quæ plerisque exhibuit. Veluti Ioanni Mocenico,
 cui cimelia rarissima fuerant Venetiis furto sublata:
 Claudio Menetrio Vesuntino, rei antiquariæ studio-
 so, & à Chiffletio literas habenti: Kufflero cuidam
 Drebellij affini, & Microscopicæ fabricæ perito, per- 1623.
 genti in Italiam: & aliis oppidò quam-multis. Inie-
 rat iam annus alius, eratque Februarij dies duodeci-
 ma, cum Cancellarium Sillerium inuisens, coronam-
 que virorum illustrium, eruditorumque offendens,
 admonuit Niuem decidere, quæ sexangula, seu stel-
 lata foret. Re obseruata, omnibusque quasi prodi-
 gium habentibus, edisseruit rem esse magis, quàm
 crederetur, familiarem. Scilicet aliquoties per singu-
 las hiemes ningere similibus stellis: sed neminem ad-
 uertere, tum quòd plerumque eæ stellulæ in floccu-
 los quosdam inconcinnos abeunt, tum quòd deci-
 dentes solitariae, vel humescentes citò euanescent,
 vel commistæ citò confunduntur. Ac mirabilem

1613.

quidem esse contexturam illam ex virgulis tribus se-
 se interfecantibus, adeò vt appareant sex radij ex
 vno quasi centro prodeuntes: sed mirabile minùs
 non videri, radios illos nunc esse nudos, nunc quasi
 foliatos, arborescentisq; nunc quasi insertos in
 modiolum, aliáque id genus, quæ ab amico accepe-
 rat. Illum fuisse aliàs conatum causam reddere, tum
 candoris Niuis, ex bullulis lucem reflectentibus; tum
 formæ stellatæ, ex sex triangulis æquilateris, in quos
 circularia sponte naturæ conformantur: sibi verò
 nihil visum probabilius, quàm creari, formarique
 Niuem ex seminibus propriis; vt lapidum quoque va-
 ria genera eodem semper modo, non secus, ac plan-
 tæ, animaliaque figurantur. Requisiuit tunc aliquis,
 num fortassis hæc semina fertilitatis anni essent
 causa, testantibus agricolis vberiore esse agrorum
 prouentum, vbi nix diutiùs incubuerit. Ipse excep-
 pit, alia Niuis, alia plantarum semina esse; nec pro-
 uenire ista vberius, quòd nix sua pinguedine, vt
 vulgò putant, agros fœcundet; sed quòd prodeun-
 teis ex imò terræ pingueis halitus reprimat, & in ali-
 mentum satorum conuertat. Id intelligi, quòd eis-
 dem exsistentibus calidis, nix infernè sic soluitur, vt
 locum faciat succrescentibus plantis, incrustetur, for-
 niceturque, & succedente veris tepore, per latera
 montium in ingenteis moleis disrupta excedat, pro-
 uectamque herbam interim relinquat. Facta exin-
 de est occasio differendi de vi aquarum in quas niues
 resoluuntur; adeò vt iam Nili exundatio germanam
 hanc causam agnoscat; & cum ipse dixisset non to-

tam hanc aquam in torrenteis effluere, sed quadam 1623.
ex parte etiam imbibit, scaturiginibus fontium adau-
gendis; quippe & Fontem Vallis-clausæ non vbe-
riorem modò tunc erumpere, sed aliquantulum
etiam conturbari; pergratum fuit toti coronæ audi-
re illum paullo copiosius de origine Fontium disse-
rentem. Tum verò sententiam exponens, qua con-
stantiorem non habuit, declaravit sibi nunquam vi-
sum originem Fontium ex mari, aut ex aëris in
aquam conuersione esse; sed deberi prorsus aquis
pluuuis (adde & quidpiam niualibus) quæ longè, la-
tèque decedentes ita combibantur, vt in terram pe-
netrent, quousque incurrant in varia receptacula,
quorum sit fundus ex lapide, argilla, aut alia mate-
ria aquæ continendæ idonea; quæque infernè de-
finant in eas meatuum angustias, vt collecta aqua
sensim effluat, suppetereque adeò possit in dies, in-
mensis, in annos. Argumento esse, quòd insignes
quæque scaturigines sint ad radices montium; in qui-
bus, quòd sint rupei, pleraque interiùs existant
eius generis receptacula, in vnum tandem concur-
rentia: & quæ in locis planis visuntur, ex montium
procùl positorum receptaculis per subterraneos du-
ctus deriuentur. Posse quoque eadem ratione scatu-
rire aquas non longè à verticibus inferiorum quo-
rundam montium, quòd nisi illis sufficiant recepta-
cula propria, possint per simileis meatu ex recepta-
culis editiorum montium deduci; cum aqua tantun-
dem refluere fursùm, quantum effluere deorsùm va-
leat. Vnde & ratiocinabatur, neque in continente,

1613. neque in insulis, quæ haud dubiè superficie maris elatiores sunt, scaturigines existuras, si ex mari deducerentur; quòd aqua non altiùs emergat, quàm demersa fuerit. Nam aquas quidem in summis ipsis summorum montium verticibus, quod vulgò dicunt, scaturire, id ipsum fide planè carere; nullis nimirum testibus existentibus oculatis. Causam proinde quare æstate, & per siccitates præsertim diurnas Fontes inarescant, aut valdè minuantur, non aliam posse assignari, quàm quòd aquæ iam memoratis receptaculis contentæ, vel omninò effluant, vel pauca supersint. Inde esse, cur redeuntibus pluuiis Fontes rursus scaturiant; quasi oppletis denuò receptaculis, non per leueis quidem, aut raras; sed per insignes, continenteis, & complurium dierum, atque mensium pluuias. Verum autem esse, quod Scriptura refert Originem fluminum, atque adeò fontium ad mare; sed nempè quatenùs ex mari partim aperto, partim subingresso in specus, ductùsque subterraneos, euehantur vapores, qui in pluuias versi, originem fontibus, ac fluminibus expositam faciant. Sensit deinde necessitatem discedendi incumbere; quocirca edi demùm concessit, cum facta sibi à Pignorio nuncupatione, Opusculum illud de Magnæ Deùm Matris, Attidísque initiis. Id quia continebat interpretationem Symbolorum eminentium in manu quadam ærea Tornaci inuenta, & à Dionysio Villerio cum Peireskio communicata; insisterat à tribus iam annis, vt mutatam dedicationem ad Villerium ipsum Pignorius referret. Impe-
trare

trare cùm non potuisset , differri diutius editionem 1623.
noluit , agente cum ipso Pignorio his verbis. *Tibi
ut inscribam , multa faciunt ; sed imprimis humanitas tua
singularis , quæ me totum penè quotidianis beneficiis ita
deuinctum habet , ut mihi non supersit ampliùs , quod
meum iure passim appellare. Deinde vis omnigenæ erudi-
tionis tuæ , quæ antiquitatem omnem , & quicquid vs-
piam præclari est , animo , & studio es mirificè complexus.*
Imprimi etiam procuravit Georgij Ragusæi Episto-
larum mathematicarum , seu aduersus artes diuina-
trices libros duos , quos à Paulo Gualdo acceperat ,
quòsque carissimo sibi Hannibali Fabroto , memo-
rato superiùs Antecessori Aquensi , Parisiis que per
id tempus agenti , reliquit. Sic sollicitè animum
intendit , ut opera Varij adauctissima ederentur :
quod quia non potuit ante discessum , ut optauerat ,
perfici , ideò absoluendæ editionis curam vniuersam
Duchefnio commisit. Sic repetitam , adauctamque
editionem poëmatum Cardinalis Barberini semi-
perfectam relinquens , totam penes Viassium , tum
agentem Parisiis , operamque vtrò pollicitum , sol-
licitudinem deposuit. Quod illum porrò ita adegit
ad maturandum reditum , fuit ætas , ac morbus in-
grauescens Patris. Et expectasset tamen autumnum ,
nisi ex quadam destinatione , ac necessitate transitu-
ro per Aquitaniam , ut Abbatiam inuiseret , præoc-
cupandum fuisset tempus. Discessit ergo mense Au-
gusto , hoc est post menses aliquot supra septennium
Parisiis exactos. Aureliæ cùm foret , accepit Româ
à Debonæro literas , renuncianteis electionem Car-

1623.

dinalis Barberini in Pontificem Maximum, nomine Urbanum octauum. Ea re gauisus, scripsit illicò ad Pontificem epistolam gratulatoriam, quam illi fuisse incundissimam neque ipse Debonærus, neque Aleander reticuerunt. Minimè verò etiam reticuit Pontificis Nepos Franciscus, qui Cardinalis Barberini cognomentum deinceps tulit; quique incumbit continuò artibus bonis promouendis, eruditorum fautor eximius, ipseque captus omnium studiorum ingenuorum illecebris. Ille ex eo tempore usque, vt à Peireskio crebras accepit, ita & dedit literas, non eruditionis minùs, quàm humanitatis, & amoris plenas. Aureliâ discedens habuit inter alios ex suo comitatu memoratum Ioannem Lombardum, cui à septem annis impetrauerat, & ne cogitanti quidem miserat diploma antigraphiæ, cognitionisque Regionum, & publicorum per Provinciam ædificiorum. Destinârat illum Reginaldus parens, qui sollicitaret discessum; Peireskio verò iucundum fuit socium habere itineris, quòd illius industriam vtilem fore existimârit. Heinc præstò habere semper debuit calamum, chartam, regulam, circinum, ceram, sulphur, & id genus alia, ad delineandum, conscribendum, adumbrandum, exprimendúmque ectypis, & apographis, quicquid viseretur adnotatu dignum. Et apud Andeis quidem exprimi potissimùm voluit icones Principum Andegauenis stirpis, quales obtineri potuerunt ex vitris, Ecclesiisque tam S. Mauritij, quàm Franciscanorum. Turonis diutiùs moratus est, quòd præ-

ter alia quamplurima, detentus fuerit potissimum
S. Martini Tabulariis, in quibus diplomata Regum, 1623.
aliâque acta perantiqua. Circa Abbatiam, totus fuit
in suadenda reformatione, destinandâque instauratione
ruinarum insignium, quas Monasterium fuerat per bella
ciuilia perpeffum. Nimius sanè forem, si enumerarem
quæ innumera obseruauit itinere deinceps toto, quæque
est consequutus honoris, ac beneuolentiæ testimonia
Burdegalis, Tolosæ, cæteris in locis, in quibus nemo
fuit dignitate, aut eruditione conspicuus, qui non illius
frui conspectu, colloquióque desiderârit.

